

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-65>

УДК 336.025

МАРГАСОВА Вікторія

Національний університет «Чернігівська політехніка»

<https://orcid.org/0000-0001-8582-2158>

viktoriya.margasova@gmail.com

ГАРАФОНОВА Ольга

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

<https://orcid.org/0000-0002-4740-7057>

ogarafonova@ukr.net

РУЖИЦЬКИЙ Юрій

ПВНЗ «Херсонський економічно-правовий інститут»

<https://orcid.org/0009-0001-7925-8797>

ШАПОВАЛОВА Валентина

ПВНЗ «Херсонський економічно-правовий інститут»

<https://orcid.org/0009-0007-9367-546X>

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМ СЕКТОРОМ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню стану та проблем фінансового управління реальним сектором економіки України в умовах сучасних викликів.

Завдяки системі економічних показників аргументовано визначальну роль реального сектору економіки у забезпеченні національного розвитку та економічної безпеки. Визначено негативні його тенденції із встановленням основних факторів впливу. Особливу увагу зосереджено на умовах (галузевості, термінів, валюти кредитування) та результатах банківського кредитування реального сектору економіки України у 2021-2023 роках. Встановлено відсутність зацікавленості в інвестиційних процесах економіки країни, що у майбутньому матимете лише негативні наслідки. Заявлено про державну грантову підтримку суб'єктів бізнесу («єРобота», «Власна справа») та преференційну програму кредитування («Доступні кредити 5-7-9%»). Визначено ролі міжнародного фінансування реального сектору економіки України у його фінансовому управлінні через систему заходів підтримки ЄБРР, ЄІБ, Міжнародної фінансової корпорації (IFC), Кредитна установа для відбудови (KfW) та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Запропоновано авторське бачення фінансового управління реальним сектором економіки України з його структурними елементами, в ході чого заявлено про пріоритетні проблеми його фінансового управління у секторі нормативно-правове забезпечення та гарантування прав учасників, інформаційно-аналітичне забезпечення, організації відносин та функціонування інфраструктури, а також наявності, достатності фінансових ресурсів та стабільності джерел їх залучення. В рамках пошуку шляхів вирішення проблемних питань акцентовано увагу на посиленні участі банківського кредитування, зокрема на основі новітніх цифрових технологій та «зелених» інструментів. Надано пропозиції державної підтримки у сфері фінансового управління реальним сектором економіки та стимулювання національної та іноземної інвестиційної активності.

Ключові слова: реальний сектор економіки, фінансове управління, фінансові ресурси, фінансові інструменти, банківський кредит, інвестицій, гранти, програми підтримки.

MARHASOVA Viktoriia

National University "Chernihiv Polytechnic"

GARAFONOVA Olga

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman

RUZHITSKYI Yuriy

"Kherson Economic and Legal Institute"

SHAPOVALOVA Valentina

"Kherson Economic and Legal Institute"

PROBLEMS OF FINANCIAL MANAGEMENT OF THE REAL SECTOR OF THE UKRAINIAN ECONOMY

The article is concerned with studying the status and problems of financial management of the real sector of Ukraine's economy in the context of modern challenges.

Using the system of economic indicators, the author argues that the real sector of economy plays a decisive role in ensuring national development and economic security. Its negative trends are identified with the establishment of the main factors of influence. Particular attention is paid to the conditions (industry, terms, currency of lending) and results of bank lending to the real sector of Ukraine's economy in 2021-2023. The author has established the lack of interest in investment processes in the country's economy, which will have only negative consequences in the future. The author announces the state grant support for business entities ("eRobot", "Vlasna Dela") and a preferential lending programme ("Affordable Loans 5-7-9%"). The role of international financing of the real sector of Ukraine's economy in its financial management through the system of support measures of the EBRD, EIB, International Finance Corporation (IFC), KfW and the United States Agency for International Development (USAID) is determined.

The author's vision of the financial management of the real sector of the Ukrainian economy with its structural elements is proposed, in the course of which the priority problems of its financial management in the sector of regulatory and legal support

and guarantee of the rights of participants, information and analytical support, organisation of relations and functioning of infrastructure, as well as availability, sufficiency of financial resources and stability of sources of their attraction are stated. As part of the search for solutions to problematic issues, attention is focused on strengthening the participation of bank lending, in particular on the basis of the latest digital technologies and "green" instruments. Proposals for state support in the area of financial management of the real sector of the economy and stimulation of national and foreign investment activity are presented.

Ключові слова: real sector of the economy, financial management, financial resources, financial instruments, bank loans, investments, grants, support programmes.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Реальний сектор економіки являється найважливішою її частиною для будь-якої країни, адже саме економіка є основою будь-якого суспільства, виступаючи основою формування більшої частини державного бюджету держави, а, отже, забезпечує виконання всіх її функцій. Тому, для досягнення ефективного та збалансованого стану реального сектору економіки пріоритетною умовою є його високий рівень фінансове управління та забезпечення. Досліджуване питання особливо цінне для України, яка обрала шлях євроінтеграції, проте економіка якої не встигнувши відновитися після економічних наслідків Covid-19, зазнала наступного руйнування внаслідок військової агресії росії. Питання відсутності достатнього рівня самофінансування, державної фінансової підтримки та високої вартості позичкового капіталу тільки посилюються. Сьогодні чи не найважливішим завданням фінансового управління постає створення умов високого рівня фінансового забезпечення реального сектору економіки через дієві шляхи та механізми задля швидкого відновлення та наступного його розвитку.

Обрана проблематика є складовою національного Плану відновлення України та автоматично сферою дослідження і пошуку дієвих фінансових інструментів та шляхів його реалізації серед провідних вітчизняних науковців та практиків.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання дослідження стану та достатності фінансового забезпечення реального сектору економіки, факторів впливу на нього, формування механізму фінансового забезпечення та гарантування, удосконалення інструментарію та джерел залучення фінансових ресурсів порушені у наукових доробках наступних авторів: Ільчук В.П. [8], Карпової Т. [9], Саранчі О.М. [10], Середи О.О. [11], Гладких Д.М. [12] та інших.

На чолі з різноманітним дослідженням все одно залишаються невирішеними проблеми ефективності фінансового управління та формування механізму фінансового забезпечення реального сектору економіки України на чолі з мінливим середовищем та об'єктивними факторами впливу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті виступає дослідження фактичного стану фінансового управління реальним сектором економіки України в умовах воєнного стану на чолі з системою факторів впливу та пошуку на цій основі дієвих напрямів його удосконалення задля досягнення високих цілей соціально-економічного розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

З економічної точки зору реальний сектор економіки являє собою сукупність галузей економіки, які виробляють матеріально-речові та нематеріальні блага стратегічного або виробничого призначення, за виключенням фінансово-кредитних та біржових структур, які формують фінансовий сектор. Реальний сектор економіки охоплює як малі та середні, так і великі підприємства різних організаційно-правових форм, є основою національного виробництва, визначає темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику ВВП, ступінь демократизації суспільства, здійснює структурну перебудову економіки, швидку окупність витрат, свободу ринкового вибору, забезпечує насичення ринку товарами та послугами, реалізацію інновацій, додаткові робочі місця, характеризується високою мобільністю, раціональними формами управління, формує соціальний прошарок підприємців-власників – основу середнього класу, сприяє послабленню монополізму, розвитку конкуренції (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз динаміки показників функціонування суб'єктів реального сектору економіки у 2020-2022 роках

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р., +/-	Приріст 2022 р. до 2020 р., +/-
Кількість суб'єктів господарювання, млн.	1,97	1,95	1,73	-0,24	87,8
Обсяги реалізованої продукції, млрд. грн.	11062,30	14989,81	11119,87	57,57	100,5
Кількість зайнятих працівників, млн. ос.	8,93	8,93	7,50	-1,43	84,0
Кількість найманих працівників, млн. ос.	7,25	7,24	5,98	-1,27	82,5

Джерело: складено автором на основі [1]

Дані табл. 1 засвідчують негативні тенденції функціонування реального сектору національної економіки за більшістю показників, зумовлені в основному військовим станом в країні, руйнуванням

частини комплексу, релокацією суб'єктів бізнесу, нестабільністю експортно-імпортних операцій та постачання ресурсної сировини, зниженням вартості національної валюти, зменшенням можливостей виходу на міжнародні ринки тощо.

Згідно офіційних статистичних даних підтверджує реальне становище також і Індикатор ділового клімату в промисловості, значення якого на кінець 2023 року знизилося порівняно із даними 2021 року, однак зросло у порівнянні з 2022 роком і становило 0%. У переробній промисловості цей показник характеризувався такими ж тенденціями – на рівні 0% (рис. 1). Заявлені факти визначають фактичний рівень ділової активності реального сектору економіки в Україні.

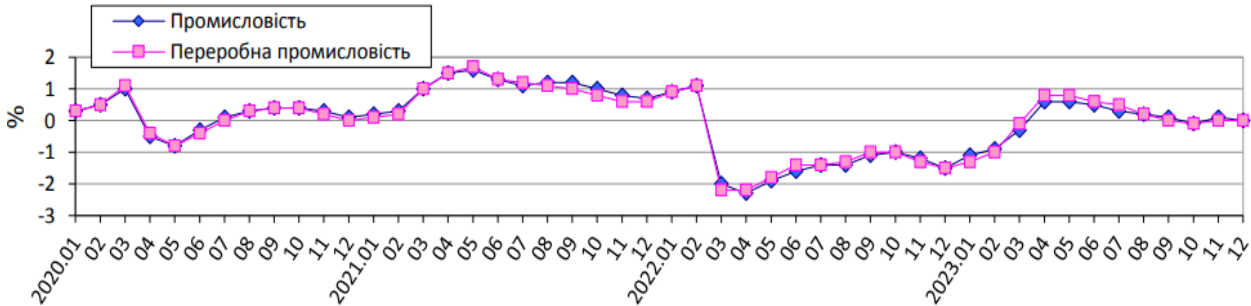

Рис. 1. Динаміка Індикатора ділового клімату в промисловості України у 2020-2023 роках

Джерело: побудовано автором на основі [1]

Саме тому для держави економічне зростання реального сектору економіки є дуже важливим, а перед владою стоять значні завдання для реалізації цього напрямку. Реальний сектор України необхідно виводити зі стану руйнування, незважаючи на обмежену фінансову ресурсну базу, переважна більшість якої сьогодні спрямована на оборонний комплекс. Начасі необхідно зупинити руйнування інфраструктури та технологічних потужностей та стимулювати їх відновлення у відповідності до сучасних технологій.

Проблеми фінансового управління реального сектору економіки являються чи не найгострішими у сфері управління їх діяльності. Серед способів фінансового забезпечення їх діяльності кредитування банківськими установами відіграє важливу роль та є вагомим чинником формування дієвого фінансового механізму в сучасних умовах. Роль банківського кредитування в реальній економіці включає:

- 1) забезпечення безперервного обігу капіталу на підприємстві та розширеного процесу відтворення;
- 2) підвищення раціональності розміщення фінансових ресурсів та ефективності їх використання;
- 3) постійне удосконалення технологічних та управлінських процесів у банку шляхом стимулювання інновацій та підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання;
- 4) у процесі досягнення поставленої мети, підвищення ефективності використання фінансово-економічного потенціалу банку;
- 5) підвищення ефективності використання фінансових ресурсів тощо.

Саме банківське кредитування має найбільший вплив на розвиток національної економіки. Так, основні показники банківського кредитування реального сектору економіки України за 2021-2023 роки продемонстровано у табл. 2.

Аналіз даних табл. 2 засвідчує відносно негативні тенденції кредитування досліджуваної сфери господарювання. Протягом 2021-2023 років відмічено спадні тенденції кредитування суб'єктів економіки (у 2023 році на 17,02 млрд. грн. у порівнянні з 2021 роком, що становить 97,7% показника 2021 року). Щодо валюти кредитування, то в аналізованому періоді переважали кредити, надані в національній валюті, частка яких коливалася від 71,2% у 2021 році до 74,5% у звітному. За термінами кредитування реального сектору економіки переважна більшість кредитів були короткостроковими (від 55,2% у 2021 до 51,6% у 2023) та середньостроковими (від 32,2% у 2021 до 34,3% у 2023), а частка довгострокових становила від 12,5% у 2021 до 14,0% у 2023 році. Також, на фоні зменшення обсягів кредитування реального сектору економіки відмічено зростання їх вартості як в іноземній валюті (з 12,1% у 2021 році до 12,4% у 2023), так і в національній (з 3,0% у 2021 році до 3,5% у 2023) як у короткостроковому, так і у довгостроковому періоді. За видами економічної діяльності найбільші обсяги кредитування спрямовані у сферу торгівлі, сільського, лісового господарства та рибного господарства, а також переробної промисловості.

Аналізовані показники дають можливість стверджувати про зниження ролі комерційних банків України у кредитуванні суб'єктів реального сектору економіки і вважаємо, що такий стан зумовлений низкою чинників, серед яких: короткостроковість кредитування підприємств, низький рівень платоспроможності позичальників, відсутність ліквідного забезпечення за кредитом, високі ризики інвестицій, що спрямовуються у галузь, а також великі розміри кредитної заборгованості підприємств тощо.

Таблиця 2

Аналіз динаміки показників кредитування реального економічного сектору економіки в Україні у 2021-2023 роках

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсо-лютний приріст,	Від-носний приріст,
				+, - 2023 рік/ 2021 рік	% 2023 рік/ 2021 рік
Надані кредити, з них (млрд. грн.):	1065,3 4	1036,1 3	1024,8 5	-40,49	96,2
кредити суб'єктам господарювання	752,32	754,37	735,30	-17,02	97,7
Кредити суб'єктам господарювання в національній валюті	535,74	553,77	547,89	12,15	102,3
Кредити суб'єктам господарювання в іноземній валюті	216,58	200,6	187,41	-29,17	86,5
За строками					
До 1 року	415,52	412,55	379,63	-35,89	91,4
1-5 років	242,41	240,98	252,53	10,12	104,2
Більше 5 років	94,38	100,83	103,12	8,74	109,3
Вартість кредитів					
У національній валюті короткострокові	12,1	12,2	12,4	0,3	102,5
У національній валюті довгострокові	13,3	13,9	14,1	0,8	106,0
В іноземній валюті короткострокові	3,0	3,3	3,5	0,5	116,7
В іноземній валюті довгострокові	5,0	5,6	5,7	0,7	114,0

Джерело: складено автором на основі [2]

Показники інвестиційної діяльності реального сектору економіки України за досліджуваний період представлено у табл. 3.

Таблиця 3

Динаміка показників інвестування в реальний сектор економіки України у 2020-2022 роках

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р., +/-	Приріст 2022 р. до 2020 р., +/-
Усього капітальні інвестиції, з них (млрд. грн.):	409,06	454,22	344,30	-64,76	84,2
1. У матеріальні активи, з них:	384,50	514,55	323,88	-60,62	84,2
- у землю	2,25	2,68	0,99	-1,26	44,0
- в існуючі будівлі/споруди	5,30	6,17	2,37	-2,93	44,7
- у будівництво / перебудову будівель	152,03	206,30	105,27	-46,76	69,2
- у машини та обладнання	201,21	267,48	180,50	-20,71	89,7
2. У нематеріальні активи, з них:	24,57	30,67	20,43	-4,14	83,2
- у концесії, патенти, ліцензії, торговельні марки, права	3,67	5,91	3,27	-0,4	89,1
- у програмне забезпечення	8,23	11,21	9,75	1,52	118,5

Джерело: складено автором на основі [1]

Дані табл. 3 підтверджують скорочення рівня інвестування у капітальні інвестиції в Україні у 2020-2022 роках, спрямованих на реконструкцію і модернізацію, що свідчить про відсутність інтересу до інноваційного зростання. Такий стан у майбутньому призведе до зносу основних промислових фондів, до погіршення якості виробленої вітчизняної продукції і, як наслідок, до зниження конкурентоспроможності вітчизняної продукції, падіння виробничих показників у різних галузях і загальне відставання України в економічному розвитку.

Державна підтримка реального сектору економіки у сучасних умовах господарювання знаходить відображення у проектах (зокрема для малого та середнього бізнесу), найбільш популярними серед яких є:

- 1) грантова програма «єРобота» - мікрогранти для запуску нового чи розвитку діючого бізнесу. Розмір мікрогранту, який надається одному отримувачу 150 тис. грн. (при створенні 1 робочого місця) та 250 тис. грн. (при створенні мінімум 2 робочих місць). Вже прогарантовано 3,70 млн. грн.;
- 2) мікрогрант «Власна справа» - вже надано 4044 отримувачам на загальну суму 961 млн. грн.;
- 3) програма «Доступні кредити 5-7-9%» - вже видано 71,55 тис. кредитів на загальну суму 231,57 млрд. грн. [3].

Важливими учасниками фінансування економіки України виступають міжнародні структури. Так, за досліджуваний період реальний сектор економіки України профінансований міжнародними партнерами на суму більше 4 млрд. євро. З них близько 60% фінансування реалізовувалося через банківські установи. Зокрема, даний сектор залучив від міжнародних фінансових організацій, агенцій розвитку, а також донорів:

- 1) 2,4 млрд євро - прямого фінансування;
- 2) 1,3 млрд євро - для розподілу кредитних ризиків та гарантій;
- 3) 272,8 млн євро - у вигляді грантів;
- 4) 126,8 млн євро - в якості донорської підтримки;
- 5) 110 млн євро - у формі страхування воєнних ризиків [3].

Також, затверджені додаткові ліміти на суму 1,5 млрд євро.

Серед міжнародних структур найбільші обсяги підтримки вітчизняному бізнесу надали:

- 1) Європейський банк реконструкції і розвитку - 1,7 млрд євро;
- 2) Європейський інвестиційний банк - 1,2 млрд євро;
- 3) Міжнародна фінансова корпорація (IFC) - 397,9 млн євро;
- 4) Кредитна установа для відбудови (KfW - державний банк Уряду Німеччини) - 214,6 млн євро;
- 5) Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) - 182 млн євро [3].

Здійснивши аналіз основних джерел, обсягів та умов фінансування реального сектору економіки України презентуємо авторське бачення складових елементів системи фінансового управління реального сектору економіки України (рис. 2).

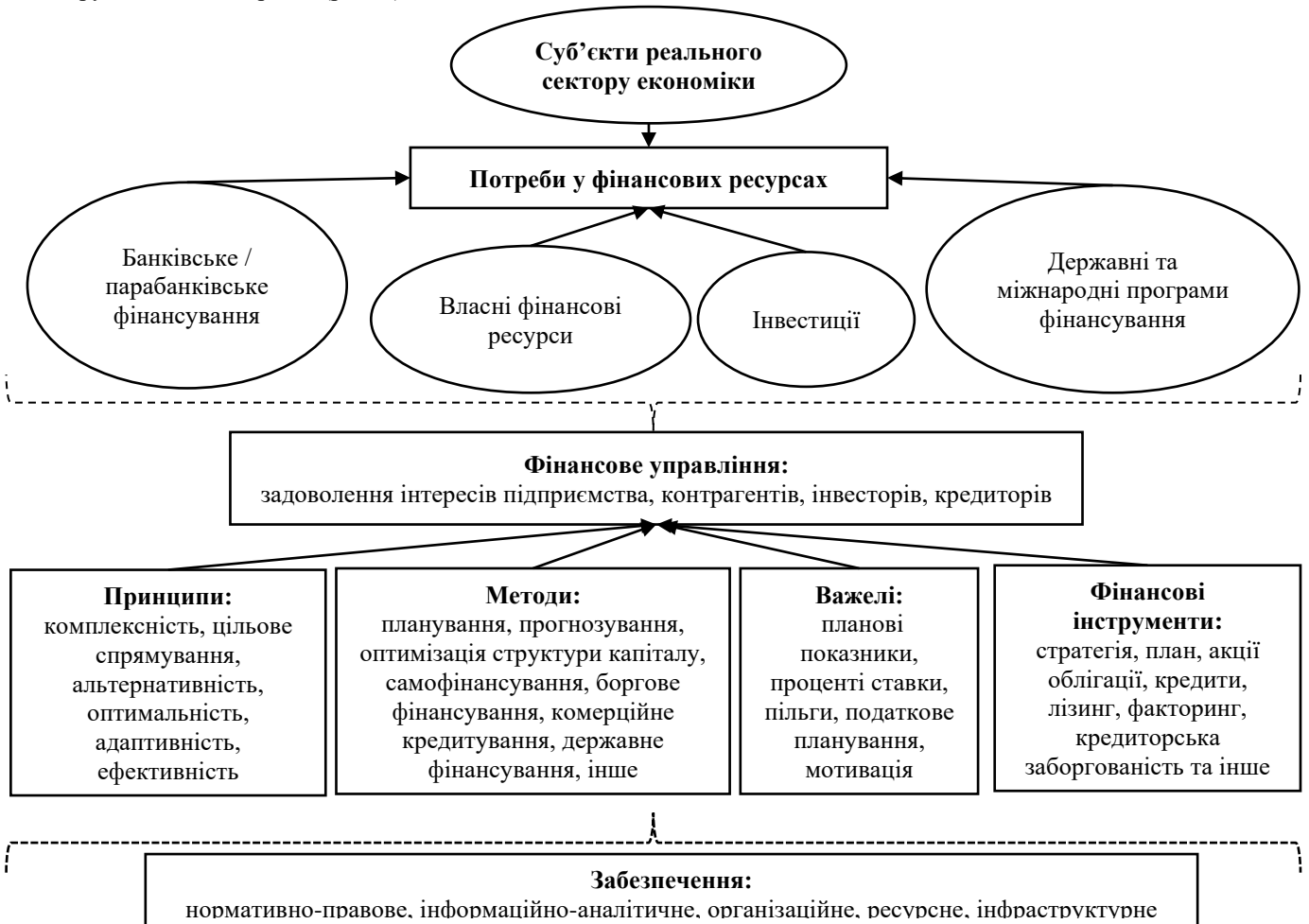

Рис. 2. Система фінансового управління реального сектору економіки України

Джерело: авторська розробка

Таким чином, фактично фінансове управління реальним сектором економіки України представлений системою економічних відносин, які виникають між суб'єктним складом, інтереси учасників якого є диверсифікованими, на основі сукупності принципів, методів управління, важелів впливу та фінансових інструментів з приводу залучення та їх ефективного розміщення і використання задля досягнення результатів національного економічного розвитку та зростання.

Зважаючи на існуючий стан та реалії фінансування суб'єктів реального сектору економіки пріоритетними проблеми його фінансового управління зосереджені у таких секторах:

1. Нормативно-правове забезпечення та гарантування прав учасників.
2. Інформаційно-аналітичне забезпечення.
3. Організація відносин та інфраструктура.
4. Наявність, достатність фінансових ресурсів та стабільність джерел їх залучення.

Представимо авторське бачення розв'язання основних проблемних питань.

Оскільки банківські установи та їх фінансовий ресурс є пріоритетним у фінансуванні реального сектору економіки, вважаємо, що для розв'язання проблем кредитування реального сектору економіки банківськими установами насамперед необхідно збільшити обсяг довгострокових позикових коштів за рахунок підвищення рівня довіри до банківської системи. З іншого боку, необхідно розробити та реалізувати

ефективну кредитну політику. Важливо застосовувати на практиці інструменти кредитування для підтримки підприємств, зокрема малого та середнього бізнесу, їхньої взаємодії з банківським сектором.

Слід зазначити, що необхідна активна участь самих банків у підвищенні доступності кредитних продуктів. Доцільно переглянути перелік майна, яке може бути прийняте в заставу. Також необхідно знизити вимоги до фінансових параметрів діяльності позичальника. Банки повинні мінімізувати кредитні ризики, використовуючи ефективний механізм управління ризиками, особливо такі інструменти, як страхування. Реалізація всіх цих заходів забезпечить більш ефективне виконання функцій банківської системи.

Заявлені заходи та інструменти сприятимуть збільшенню обсягів кредитування, позитивно впливатимуть на обсяг ВВП. Доступність кредитних коштів для бізнесу та населення дасть змогу підвищити інвестиційну та споживчу активність, що збільшуватиме масштаби виробництва, обсяги випуску продукції, дасть змогу розширити підприємницьку активність. Позикові кошти використовуватимуться для удосконалення технологічного процесу виробництва, розширення номенклатури продукції, дасть змогу підприємствам зберігати стабільність обсягів випуску продукції та розширюватимуть спектр їх діяльності.

Особливою є необхідність у поглибленні цифрових механізмів фінансування реальної економіки, адже вони сприятимуть підвищенню якості банківських послуг і позитивно впливатимуть на застосування новітніх технологій та допоможуть інтенсифікувати реалізацію відроджуваних проєктів. Крім того, цифрові механізми сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості новостворених економічних районів на звільнених від окупації територіях.

Вважаємо, що активне створення банківської інфраструктури та підвищення ролі банківських установ постконфліктних територій допоможе інтенсивному поствоєнному відновленню України. Функціонування ефективної банківської інфраструктури може забезпечити доступність банківсько-кредитних послуг. Крім того, якщо виходити зі світового досвіду, у відновлювальних роботах особливе значення має належна організація фінансових механізмів і забезпечення доступності банківських кредитів. Особлива роль сьогодні приділена так званому «зеленому» фінансуванню та особливостям його боргового залучення фінансових ресурсів [13]. Вважаємо, що формування доступних кредитних механізмів на звільнених територіях дасть змогу прискореному розвитку суб'єктів бізнесу, зокрема мікро- та малих підприємств.

Також, держава повинна виступати ініціатором вкладень в інноваційні напрями розвитку реального сектору економіки, показуючи приватному капіталу приклади їх надійності та залучаючи його до створення інноваційних продуктів. Необхідно розробити перелік найефективніших напрямів та об'єктів інноваційної діяльності, які б орієнтували бізнес-структури на вкладення капіталу.

До заходів державної підтримки повинні належати:

- часткова або повна компенсація курсових різниць, які виникли під час закупівлі підприємствами оборонно-промислового комплексу та державного оборонного замовлення;
- удосконалення системи надання державних гарантій з метою підтримки експорту – спрощення умов і процедур надання державних гарантій в іноземній валюті для надання державної підтримки експорту промислової продукції;
- вдосконалення нормативно-правового середовища функціонування суб'єктів економічної діяльності з метою надання вітчизняним товаровиробникам пріоритетного права насичення внутрішнього ринку;
- розширення програм і конкурсів державних інститутів розвитку, у тому числі Фонду сприяння розвитку малих форм підприємств у науково-технічній сфері, спрямованих на фінансове забезпечення витрат, пов'язаних з підвищення конкурентоспроможності малого інноваційного бізнесу України на міжнародних ринках і розвиток ринку вітчизняної високотехнологічної продукції, комерціалізацію результатів інноваційної діяльності;
- створення інституту проєктного фінансування, що забезпечить суб'єктів високотехнологічних секторів економіки комфортними правилами кредитування в умовах достатньо високої вартості для вітчизняного економічного сектору глобальних ринків капіталу;
- застосування збалансованого валютного курсу, спрямованого на адекватну сучасним інституціональним макроекономічним умовам державну грошово-кредитну;
- оптимізація рівня податкового навантаження до 30% усіх податкових вилучень;
- удосконалення політики у галузі стимулювання розширення комерційних банків у сфері кредитування галузей реального сектора економіки тощо.

Вважаємо, що для розв'язання проблем низької інвестиційної активності в реальний сектор економіки України необхідним є розробка державних програм, спрямованих на стимулювання банківської системи у галузі реконструкції та модернізації компаній виробничого сектору, упровадження різноманітних інновацій, які сприятимуть виведенню підприємств на нові рівні якості продукції, що виробляється, та зниженню виробничих витрат тощо. На сучасному етапі економіка України неодмінно потребує припливу іноземного капіталу у вигляді інвестицій. Однак, це вимагає створення нормативних гарантій, інституціональної інфраструктури та нагляду у рамках ефективного їх фінансового управління.

Вважаємо, що лише комплексні зусилля держави та заходи повинні бути спрямовані на створення умов щодо формування інструментів підтримки, розвитку та інноваційної діяльності суб'єктів реального сектору економіки як локомотива зростання національної стабільності та безпеки.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В умовах загострення національного геополітичного становища та посилення економічного тиску на економіку України очевидно, що роль держави у розвитку реального сектору економіки є визначальною. У зв'язку з цим найважливішою умовою збереження стабільності соціально-економічного становища України, інституційної структурної модернізації економіки, забезпечення національної економічної безпеки є підтримка та стимулювання розвитку реального сектору економіки.

Встановлено, що основними проблемними питаннями фінансового управління реального сектору економіки України є відсутність належного рівня кредитування через обмежений доступ до кредитів через високі відсоткові ставки, низьку кредитоспроможність, недостатню кількість доступних кредитів; нестабільність фінансових ринків, зумовлена періодичними фінансовими кризами та геополітичною нестабільністю; надмірна бюрократія та регулювання, що знаходить вияв у складнощах отримання кредитів або інших форм фінансування та затримує розвиток підприємств та галузей реального сектору; низька інвестиційна активність (низький попит на кредити через нестабільність економічної ситуації та недостатню віру в майбутні перспективи); валютні ризики та інше.

Вирішення зазначених проблем повинно включати систему заходів для покращення банківської системи, зменшення бюрократичних перешкод при отриманні кредитів, створення стабільного фінансового середовища та сприяння розвитку внутрішнього попиту та інвестицій.

Література

1. Державна служба статистики України. Режим доступу : https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/fin/rp/prom/prom_12_2023_u.pdf.
2. Національний банк України. Режим доступу : <https://bank.gov.ua>.
3. Діюча міжнародна підтримка українського приватного сектору складає понад 4 млрд євро. Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/news/diiucha-mizhnarodna-pidtrymka-ukrainskoho-pryvatnoho-sektoru-skladaie-ponad-4-mlrd-ievro>.
4. Огляд національних програм фінансування для МСП. Режим доступу : <https://business.diiia.gov.ua/knowledge/programi-finansuvanna/oglad-nacionalnih-program-finansuvanna-dla-msp>.
5. Поточний стан економіки і реального сектору України. Режим доступу : https://glavcom.ua/columns/b_danilishyn/potochnij-stan-ekonomiki-i-realnoho-sektoru-ukrajini-984572.html.
6. Реальний сектор економіки потребує особливої уваги. Режим доступу : https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/569256_realniy_sektor_ekonomiki_potrebuie.html.
7. Про надання грантів на створення або розвиток переробних підприємств : Наказ Мінекономіки від 22.05.2024 № 13120. Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=aab04660-05e4-475b-b7e4-88274b62374d&title=NakazMinekonomikiVid22-05-2024-13120-proNadanniaGrantivNaStvorenniaAboRozvitokPererobnikhPidprimstv>.
8. Ільчук В.П., Шпомер Т.О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектору економіки. Проблеми економіки. 2018. № 2(36). С. 310-316.
9. Карпова Т. Фінансове забезпечення підприємств у контексті механізму їх ефективного функціонування. Економічний аналіз. 2020. Т. 30. № 4. С. 132-139.
10. Саранча О.М. Основні напрями взаємодії реального сектору економіки і банківської системи. Причорноморські економічні студії. 2021. Випуск 62. С. 137-141.
11. Середа О.О. Банківське кредитування як джерело розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 48. Ч. 3. С. 113-118.
12. Гладких Д.М. Пріоритети активізації банківського кредитування в Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. 2020. Режим доступу : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-08/bankivske-kredytuvannya-1_0.pdf.
13. Nikiforov P., Abramova A., Zhavoronok A., Bak N., Yaremchuk V., Kulynych Y. Strengthening Green Taxation Within the Framework of Fulfilling the Green Deal Conditions in the Context of Formation of the Environmental Security System of EU Countries. International Journal of Sustainable Development and Planning. 2023. № 19 (3). Pp. 1099-1109.

References

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Rezhym dostupu: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/fin/rp/prom/prom_12_2023_u.pdf.
2. Natsionalnyi bank Ukrainy. Rezhym dostupu : <https://bank.gov.ua>.
3. Diiucha mizhnarodna pidtrymka ukrainskoho pryvatnoho sektoru skladaie ponad 4 mlrd yevro. Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/news/diiucha-mizhnarodna-pidtrymka-ukrainskoho-pryvatnoho-sektoru-skladaie-ponad-4-mlrd-ievro>.

-
4. Ohliad natsionalnykh prohran finansuvannia dlia MSP. Rezhym dostupu : <https://business.diia.gov.ua/knowledge/programi-finansuvanna/oglad-nacionalnih-program-finansuvanna-dla-msp>.
 5. Potochnyi stan ekonomiky i realnoho sektoru Ukrainy. Rezhym dostupu: https://glavcom.ua/columns/b_danilishyn/potochnij-stan-ekonomiki-i-realnoho-sektoru-ukrajini-984572.html.
 6. Realnyi sektor ekonomiky potrebuie osoblyvoi uvahy. Rezhym dostupu: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/569256_realniy_sektor_ekonomiki_potrebuie.html.
 7. Pro nadannia hrantiv na stvorennia abo rozvytok pererobnykh pidpriemstv : Nakaz Minekonomiky vid 22.05.2024 № 13120. Rezhym dostupu: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=aab04660-05e4-475b-b7e4-88274b62374d&title=NakazMinekonomikyVid22-05-2024-13120-proNadanniaGrantivNaStvorenniaAboRozvitokPererobnikhPidprimstv>.
 8. Ilchuk V.P., Shpomer T.O. Finansove zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstv realnoho sektoru ekonomiky. *Problemy ekonomiky*. 2018. № 2(36). S. 310-316.
 9. Karpova T. Finansove zabezpechennia pidpriemstv u konteksti mekhanizmu yikh efektyvnoho funktsionuvannia. *Ekonomichniy analiz*. 2020. T. 30. № 4. S. 132-139.
 10. Sarancha O.M. Osnovni napriamy vzaiemodii realnoho sektoru ekonomiky i bankivskoi systemy. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2021. Vypusk 62. S. 137-141.
 11. Sereda O.O. Bankivske kredytuvannia yak dzherelo rozvytku finansovoho potentsialu subiektiv hospodariuvannia. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2019. Vyp. 48. Ch. 3. S. 113-118.
 12. Hladkykh D.M. Priorytety aktyvizatsii bankivskoho kredytuvannia v Ukraini. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. 2020. Rezhym dostupu: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-08/bankivske-kredytuvannya-1_0.pdf.
 13. Nikiforov P., Abramova A., Zhavoronok A., Bak N., Yaremchuk V., Kulynych Y. Strengthening Green Taxation Within the Framework of Fulfilling the Green Deal Conditions in the Context of Formation of the Environmental Security System of EU Countries. *International Journal of Sustainable Development and Planning*. 2023. № 19 (3). Pp. 1099-1109.